

Sammanfattning

Vid Kennelfullmäktige 2017 fick SKKs Centralstyrelse i uppdrag att tillsätta en utredning avseende höftledsdysplasi, kallad HD-utredningen. I utredningen har representanter för ras- och specialklubbar, genetiker och veterinärer ingått. Med stöd av tidigare forskning och omfattande nya analyser av de data som finns samlade i SKKs databas har utredningen granskat utvecklingen av HD över tid och undersökt vilka faktorer som kan ha påverkat denna. HD-utredningens analyser har främst omfattat perioden 2004-2018, eftersom en del av de studerade faktorerna började registreras först 2004.

Dokumentation visar en kraftig minskning av HD-förekomsten under 1900-talets senare hälft. Detta som effekt av de hälsoprogram som infördes under 1970- och 80-talet, med krav på HD-röntgen inför avel. Under 2000-talet har andelen dysplaster med HD-grad D och E fortsatt att minska, om än i långsammare takt än tidigare. I de allra flesta raser är idag andelen hundar med HD-grad D och E låg. De senaste åren har dock andelen hundar som bedömts som HD-grad C ökat i många raser, samtidigt som andelen hundar med HD-grad A har minskat.

Av de analyser som utredningen har genomfört kan konstateras att det finns flera potentiella orsaker till ökningen av andelen hundar med HD-grad C i många raser, framförallt en förändring av sederingsrutin med minskad användning av acepromazin (Plegicil®). Denna faktor har även i tidigare studier visats ha en effekt på hundens HD-status. En effekt av avläsande veterinär kunde påvisas men var under senare år mindre än effekten av sederingspreparat. Övriga faktorer som hade en mindre inverkan på HD-utvecklingen under den studerade perioden (2004-2016) var ökad ålder och minskad vikt vid röntgen samt ökat antal bilder. Insändning av röntgenbilder har under den studerade perioden övergått från enbart analoga bilder skickade via post till nästan uteslutande digitala bilder överförda online.

Sannolikt är det flera miljöfaktorer i samverkan, och inte en enskild faktor, som förklarar HD-utvecklingen över tid. Det har, med utgångspunkt från de data som finns tillgängliga, inte gått att fastställa exakt hur stor påverkan respektive faktor har haft på HD-förekomsten och andelen hundar med HD-grad C. Analyserna visar dock att ökningen av andelen hundar med HD-grad C inte orsakats av en genetisk försämring, då de genetiska trenderna är gynnsamma i många raser.

Baserat på genomförda analyser verkar det sannolikt att ökningen av andelen hundar med HD-grad C till stor del beror på den utveckling som under senare år medfört förbättrade möjligheter att upptäcka dysplaster. HD-screening har med andra ord blivit möjligt att använda som ett ännu effektivare verktyg. Mot bakgrund av den utvecklingen föreslår utredningen att det upprättas avtal mellan SKK och röntgande kliniker, med syfte att skapa enhetliga former för HD-screening och överföring av bilder. Vi föreslår mer standardiserade sederingsrutiner och en fastställd tidsplan för avslutande av analogt tagna och via post insända röntgenbilder.

Eftersom de huvudsakliga förändringarna avseende sederingspreparat och övergången till digital röntgenteknik nu är genomförda bör inte dessa faktorer fortsatt påverka HD-utvecklingen negativt. Förutsatt ett fortsatt avelsurval avseende HD, särskilt om index tillämpas i de raser där det finns tillgängligt, förväntas utvecklingen avseende andelen hundar med HD-grad C att vända. Utvärdering av HD-index har visat att verktyget, om det nyttjas i avelsurvalet, kan förväntas ha en god effekt på HD-utfallet. För ett ännu mer tillförlitligt HD-index önskar utredningen att SKK avsätter resurser för och initierar ett samarbete i syfte att tillskapa en nordisk/internationell gemensam avelsvärdering för HD.

För en ökad transparens föreslår utredningen att möjligheter tillskapas för en öppen redovisning av återkommande och standardiserade avläsarkalibreringar över tid i Sverige, inom Norden och i möjligaste mån med övriga FCI-länder.

Eftersom endast ett urval av raser har kunnat studeras i detalj inom utredningens ram och vi ser en varierande förekomst och utveckling av HD i olika raser uppmanas ras- och specialklubbar att kontinuerligt följa upp utvecklingen i sina raser med koppling till hälsoprogram och hänsynstagande till HD-status och index i avelsarbetet.

Slutligen föreslår utredningen att SKK avsätter medel för att om 5-10 år göra en uppföljande studie av HD-utvecklingen. I denna bör bland annat följas upp om antalet inskickade bilder för bedömning av HD har påverkat graderingen.